

ÖĞRENCİ

ADI:

SOYADI:

SINIFI:NO:

**ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2024-2025 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 11. SINIFLAR
1. DÖNEM 1. YAZILI CEVAP ANAHTARI**

Okulunuzun Adı

.....

.....

.....

1 ve 2. soruları metinden hareketle cevaplayınız.

Yusuf, koca öküzü üç gündür aramadık yer bırakmamıştı. İlk aklına gelen, onun bir ziyana girip kolcular tarafından götürülüp tokata kapatılması olmuştu. Fakat elin ekilmiş tarlasına ziyana girmek, koca öküzün âdeti değildi. Bütün beraber yaşadıkları uzun senelerde ne Yusuf, ne de koca okuz, haram mal yememişti. Yusuf'un ümidi boşa çıkmadı: koca öküz, ziyana girmemişti. Yusuf, üç gündür, köyüne yakın çiftlikleri, dağı bayırı dolaşmış, önüne gelene koca öküzü sormuştu. Fakat bir türlü onun nehrin öte yakasına geçmeye niyetleneceğini hatırına getirmemişti. Nihayet bu sabah, bu ihtimal zihnini kurcalamış; kalkmış, oğluna, "Sen, şu yakaya git" emrini vermiş, kendisi de nehrin bu yakasını tutmuştu.

Yusuf uzun zaman olduğu yerde, kılını bile kıpırdatmadan kaldı. Neden sonra oğlu gelip yanına çökünce kendine geldi. Delikanlı, gözlerini dikmiş babasına bakıyordu. Boğuk bir sesle:

"Bulamadım." dedi. Baba da gözlerini dikmiş, bataklığın üzerinde dolaşan iki kartala bakıyordu.

"Ben, buldum!" diye mırıldandı. Genç adam, babasının baktığı istikamete döndü. Öfkeyle:

"Namussuz ne işi varmış suyun, batağın içinde?.." diye söylendi. Yusuf, dönüp oğlunun yüzüne baktı:

"Karşı yakaya geçmeye niyetlenmiş bir halde.."

"Ne işi varmış o yakada?" Yusuf'un yüzünden acı bir tebessüm uçtu:

"Mübarek bu mevsimde işsizliği hiç sevmezdi. Canı sıkılmış olacak. Huyu, sarı öküze benzemezdi..."

Yusuf'un oğlu ayağa kalktı. Dikkatle nehrin çepçevre çevirdiği bataklığa baktı.

"Hiç de boğulmuşa benzemiyor. Yoksa sular alır giderdi."

"Boğulmamış ki... Karnına kadar çamura batmış."

"Olmuş ya..."

Yusuf, cahillik etme der gibi ters ters oğlunu süzdü.

"Ulan bunu diri diri çakallar yemiş işte." Delikanlı heyecanlandı. Şaşkın şaşkın etrafına bakınmaya başladı.

"Allah, Allah... Hiç de çakalların yediği öküz görmemiştim."

...

Bir zaman sustular. İlerde çamurların içinde yatan koca öküzün baş ucunda, iki kartal, alçaktan dönüp dolaşıyordu. Hafiften esen rüzgâr, leş kokusunu baba oğlun burnuna kadar getiriyordu. İhtiyar toparlanırlar gibi oldu. Sakalını sıvazladı:

"Ne de olsa kötü olum bu." diye mırıldandı, "Çamurlara yuvarlanıp batmak. Çıkayım dedikçe batmak, çıkamamak... Düşmanlarına karşı kendini koruyamamak... En sonunda gözlerine baka baka düşmanına kendini yedirmek... Hem de kime... Çakal gibi ciğeri beş para etmez korkak bir düşmana! Tuh! Allah belasını versin. (...) Kırk yıldır ben de böyle battım ya... Başkalarının tarlalarında işlemekten ben de bıktım. Koca öküz de... Hayvancayız benden akıllı, benden cesur çıktı... Vazgeçti fukara, dünyasından..."

Delikanlı, gözlerini iri iri açmış, babasını dinliyordu. Heyecanlanmıştı. Göğsü hızlı hızlı şişip iniyordu.

Yumrukları sıkılmış, dişleri sıkılmıştı. Güçlkle konuştu:

"Ne yapacağız şimdi?.." Yusuf, oğlunun bu sualine omuzlarını silkti. Doğrudu:

"Benim yapacak hiçbir işim yok... Seni bilmem..." diye söylendi. Dikkatle nehre doğru bataklıkta ilerlemeye başladı. Oğlu da onun arkasına düştü. Oluk koca öküzün yanına kadar sokuldular. Yusuf, suların sürükleyip getirdiği kocaman ağır bir ağaç yakaladı. (...) Yusuf, elindeki ağaçla koca öküzü, nehrin derin sularına doğru itti. Oğlu da ona yardım ediyordu. Uzunca bir çalışmadan sonra, koca öküz, sulara, bulanık sulara yuvarlandı. Bir zaman kayboldu.

Sonra suyun yüzüne çıktı. Bir müddet de kazanın ortasında döndü döndü... Daha sonra akıntıya kapılarak, Yusuf'tan uzaklaşmaya başladı. Baba oğul, uzun uzun koca öküzün ardından baktılar. Yusuf, döndü:

“Belki de bir yere takılmadan deryaya kavuşur...” diye söylendi. “O zaman kemiklerine varıncaya kadar balıklara yem olsa bile uçsuz bucaksız deryada hiç olmazsa ruhu serbest kalır... Boyunduruktan kurtuldu gayri...”

Bataklıktan yeşil ilgin ormanına doğru yürüdüler.

A.2.5. Metnin olay örgüsünü belirler.

A.2.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

A.2.7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.

1. Yukarıdaki metnin yapı unsurlarını inceleyiniz. (30 Puan)

Kişi:

Yusuf, Yusufun oğlu (2 x 2 = 4)

Yer:

Köyüne yakın çiftlikler, dağ bayır, nehrin öte yakası, nehrin bu yakası, olduğu yer, bataklık, karşı yaka, yeşil ilgin orman (8 x 1 = 8)

Zaman:

Yaşadıkları uzun seneler, üç gün, sonra, bir zaman, bu sabah, uzun zaman, bu mevsimde, kırk yıl, uzunca bir çalışmadan sonra, bir müddet (10 x 1 = 10)

Olay Örgüsü:

Yusuf, üç gündür kayıp olan öküzünü aramaktadır, nehrin kıyısına gelince koca öküzün bataklığa saplanıp öldüğünü görür. Yusuf'un yanına oğlu gelir ve koca öküzün ölümüyle ilgili konuşurlar. Yusuf, koca öküzü bataklıktan nehrin derin sularına iter. Bataklıktan yeşil ilgin ormanına doğru yürürler. (8 puan)

A.2.12. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir.

2. Cumhuriyet Dönemi'nde yazılan bu hikâyede hangi sanat anlayışı hâkim olmuştur? (5 Puan) Bu sanat anlayışının özelliklerinden üçünü yazınız. (3 x 5 =15 puan)

Toplumcu Gerçekçi Eğilim

- Edebiyat, bireysel sorunları yansıtmak için bir araç olarak kullanılır.
- Toplumsal sorunlar ideolojik yaklaşımla ele alınır.
- Toplumsal sorunlara değinip toplumu yönlendirme amaçlanır.
- Toplumcu gerçekçiler eserlerinde büyük şehirlere göçün ortaya çıkardığı problemler ve sosyalizm üzerinde durmuştur.
- Toplumsal sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur.
- Roman ve hikâyelerde çok sağlam bir kurgu görülmez.
- Eserlerde köylü ağızlarına oldukça fazla yer verilmiştir.
- Anadolu coğrafyası ve insanı, toplumdaki düzensizlikler, çatışmalar, köy gibi küçük yerleşim yerlerinin sorunları ağa-köylü, öğretmen-imam, zengin-fakir, halk-yönetici, güçlü-güçsüz, aydın-cahil ve büyük şehirlere göçün ortaya çıkardığı problemler gibi konular üzerinde yoğunlaşmışlar.
- Yazar okuyucuyu kendi doğrultusunda yönlendirmek ister.
- Sanat eseri, belli görüşleri ifade etmek için araçtır.
- Halkı aydınlatmak düşüncesiyle bazı yazarlar bazı bölgeleri özellikle konu edinmiş.
- Gözleme dayalı bir anlatım benimsenmiş, realizm ve natüralizm akımlarının etkisinde kalınmıştır.

A.2.16. Metinden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

3. Aşağıda verilen cümlelerdeki yazım yanlışlarını düzelterek yanlarına yazınız. (4 x 5 = 20 puan)

Aramızda her hangi bir sorun olduğunu düşünmüyorum.	Aramızda herhangi bir sorun olduğunu düşünmüyorum.
Kazadan sonra sağlıklı olduğu için şükür ediyordu.	Kazadan sonra sağlıklı olduğu için şükrediyordu.
Akşam üstü yaptığımız sohbetler her zaman aklımda kalacak.	Akşamüstü yaptığımız sohbetler her zaman aklımda kalacak.
Yeni unvanlar sahiplerini buldu.	Yeni ünvanlar sahiplerini buldu.

A.2.9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler.

4. Bir mutfak penceresi aralığa bakan. Fena oluyor insanın içi bu aralıklara bakarken. İis, kurum; yağmurların yol yol akıttığı. İyi ki şu karşı komşu var. Pencerelelerin önünü, ikide bir, sıcak sabunla suyla, dumanı tüte tüte siliyor. Sünger kara kara köpürüyor çoğu kez. Çiçek koyuyor bazen, bir saksı. Bazen da, çocukların eski giysilerinden yaptığı elbezilerini asıyor. Beyaz üzerine kırmızı benekli de, lacivertlisi pembe yollu. Eh, iyi gene. Beşinci kat hiç olmazsa. Ya en alt katta olursa! Loş. Herkesin attığı çerçöp pencerelerin önünde.

Metinde ağır basan anlatım biçimini yazınız. (10 Puan)

Betimleme

“Giriş” üniteleri ünite tablosunda belirtilen kendi konuları çerçevesinde ele alınacaktır.

5. “İnsan topluluklarının gelişmesi, her şeyden önce dil ve edebiyatlarının ilerlemesine bağlıdır.” **sözünden hareketle edebiyat ve toplum ilişkisini açıklayınız.** (Puanlama yapılırken metin içerisindeki bütünlüğe - giriş, gelişme, sonuç- (10 puan), yazım kurallarına (5 puan) ve noktalama işaretlerine (5 puan) dikkat edilecektir.)

Edebiyat; insanların iç dünyasına, bireysel ilişkilerine doğal ve sosyal çevrelerine, toplum yaşamına, ekonomik, siyasi ve sosyal değişimlerine ayna tutan; sözlü ve yazılı ürünler aracılığıyla toplumun kültürel birikimini oluşturan bir güzel sanat dalıdır. Toplumun duygu, düşünce ve hayalleri; sosyal yaşamı, inançları ve değerleri onun aracılığıyla dile getirilir. Dolayısıyla edebiyatın konusu; insandır. İnsan ise toplumu oluşturan yapıtadır. Bu nedenle insan topluluklarının gelişmesi her şeyden önce dil ve edebiyatlarının ilerlemesine bağlıdır.

Edebiyat, tarihsel bir süreç içinde toplumsal olaylara, düşünsel devrimlere ve ideolojik değişimlere tanıklık etmiştir. Örneğin, 19. yüzyılın ortalarında Avrupa’da ortaya çıkan romantizm akımı, bireysel özgürlük, duygusallık ve doğa sevgisi gibi temaları vurgulayarak toplumun ideolojik yapısını etkilemiştir. Edebiyat eserleri, bu dönemdeki toplumsal değişimlere tepki olarak ortaya çıkmış ve birçok yazar, eserlerinde toplumdaki adaletsizliklere, sınıf ayrımlarına ve siyasi baskılara dikkat çekmiştir. Toplumsal normlar, değerler ve beklentiler, yazarların eserlerine yön veren unsurlardır. Örneğin, bir toplumda cinsiyet rolleri konusundaki belirli beklentiler, yazarın karakter gelişimini ve hikâye çizgisini etkileyebilir. Aynı zamanda, siyasi ve ideolojik baskılar da yazarların eserlerini şekillendirebilir; bazı durumlarda yazarlar, toplumun beklentilerine karşı çıkarak cesur ve eleştirel eserlere imza atabilirler.

Sonuç olarak, edebiyat ve toplum ilişkisi karşılıklı bir etkileşim içindedir. Toplum, edebiyatı şekillendirirken edebiyat da toplumun düşünsel ve duygusal evrimine katkı sağlar. İnsan topluluklarının gelişmesi, her şeyden önce dil ve edebiyatlarının ilerlemesine bağlıdır.